

Vojna na Bližnjem vzhodu ; Dr. Rudi Rizman

Predsedniki vlad so na zasedanju Evropskega sveta pri opredeljevanju do te vojne dosegli svoje dno, niso se mogli odločiti, ali so za začasno prekinitev bombardiranja Gaze z namenom, da se omogoči humanitarna pomoč, ali za prekinitev ognja (vojne?).

Vendar, se ni črnilo niti še dobro posušilo, ko se je 27 članic EU na zasedanju Generalne skupščine razdelile na tri 'bloke' pri glasovanju o jordanski resoluciji, ki je zahtevala premirje in spoštovanje mednarodnega humanitarnega prava: osem članic EU jo je podprlo, 15 se jih je zadržalo in pet je bilo proti!

EU bi se morala, postaviti na svoje geopolitične noge. Pokazati bi morala več poguma in koherentnega vodenja. S svojimi 450 milijoni prebivalcev in ogromnim trgom vendarle ni brez vsake moči in teže.

Vojna na Bližnjem vzhodu je zadnje poglavje in tragični dokaz za to, kako z različnimi morbidnimi vložki razpada (stari) svetovni red, kot so ga postavili zmagovalci druge svetovne vojne. Najprej v duelu obe največji sili ZDA in Sovjetska zveza, v nadaljevanju po razpadu komunističnega bloka pa je 'vajeti' zgodovine za nekaj desetletij prevzela zmagovalka hladne vojne. Francis Fukuyama je njenega zmagovalca s tezo o 'koncu zgodovine' praktično napovedal kot novega 'Napoleona', vendar se je zmotil, kar je nazadnje tudi priznal in bi danes raje videl, da bi namesto njenega 'konca' napovedal ponavljanje ali vrnitev zgodovine.

Vsaka velika sila v zgodovini je na koncu dočkala svoj 'Waterloo' pa naj si je bilo to dobro ali slabo za svet, pač odvisno od različnih želja in geopolitičnih pristranosti. ZDA so jih v dobrih dveh desetletjih pridelale že veliko, od Afganistana, Iraka in tudi v drugod po svetu, tudi v njeni bližnji geografski soseščini, na primer v Venezueli, kjer je njeno misijonarsko zavzemanje za demokracijo, nasedlo na čer.

Lucidnemu britanskemu analitiku mednarodnih odnosov Paulu Masonu lahko verjamemo, da čaka sedaj ZDA nekaj podobnega tudi na Bližnjem vzhodu, ko v omamljenosti od nepredvidljive moči pričakuje, da bo vojaška pomoč v vrednosti preko 14 milijard dolarjev eni strani in s podporo dveh njenih največjih letalonosilk na svetu v Sredozemskem morju pripeljala do miru na Bližnjem vzhodu. Omamljena moč lahko sicer še vedno uporablja velikansko uničevalno silo, kot to iz dneva v dan spremljamo na primeru nove različice 'Guernice' v Gazi, vendar gre v resnici za nemoč, kar simbolično dokazuje že to, da se posamezni arabski voditelji v regiji niso več pripravljani srečati z ameriškim zunanjim ministrom Antonyjem Blinknom ali pa ga na hitro odslovijo.

ZDA, žal pa tudi Evropska unija, se ne zavedata, da današnji svet ni več včerajšnji svet in da zato ni mogoče z njim 'upravljati' tako, kot je bilo to v preteklosti. Geopolitična gravitacija se je medtem občutno prevesila proti globalnemu jugu, za kar bi potrebovali novi multilateralizem. Spomnimo, da je po drugi svetovni vojni človeštvo štelo komaj 2,7 milijarde ljudi, danes pa smo pri osmih. Takrat je bila Azija na prvem in Evropa na drugem mestu, medtem je Afrika, ki je v mednarodnem sistemu obravnavana kot 'sirota', z blizu 1,5 milijardami prebivalcev izpodrinila Evropo z njenega drugega mesta. Za EU je spremenjena geopolitična geometrija velika priložnost, žal še vedno neizkoriščena zaradi njenega izključujočega transatlantskega fokusa, da razširi svoje povezave (tudi) na globalni jug, katerega ekonomski in politični potenciali so močno podcenjeni.

Tragično je, v kakšni vlogi se je v tej vojni znašla 'uradna' Evropska unija, ki po eni strani zagovarja pravico Izraela do samoobrambe, medtem ko ostaja na drugi slepa, ko gre za isto pravico Palestincev. Še več, ne upa si izreči besede genocid nad Palestinci, ki smo mu priča in ki se je začel z etničnim čiščenjem palestinskega (arabskega) življa odvijati že pri samem rojevanju Izraela, danes pa je ta po trditvah uglednih mednarodnih raziskovalcev tega za človeštvo skrajno zavržnega družbenega pojava, prerastel v bolj ali manj izvršeno in dokončno dejstvo. To, da EU ne razpolaga več z moralnim kompasom, s katerim bi lahko prepoznala **vsako** nasilje in uporabila svojo politično in ekonomsko moč proti njemu, pomeni, da se je odrekla svojemu ustanovitnemu DNK-ju, znamenitemu 'Nikoli več', iz katerega je izbrisala prvo besedo. Tu bi jo lahko Albert Camus v nekem spisu o dogajanjih v Alžiriji (1958) poučil o tem, kako pristajanje na katerokoli obliko nasilja najprej žrtvuje jezik (raz)uma.

Še več, kot piše mednarodno ugledna direktorica Italijanskega inštituta za mednarodne odnose in profesorica na Evropskem univerzitetnem inštitutu v Firencah Nathalie Tocci, so predsedniki vlad na zasedanju Evropskega sveta pri opredeljevanju do te vojne dosegli svojo dno. Pravzaprav se niso mogli odločiti, ali so za začasno prekinitev bombardiranja Gaze z namenom, da se omogoči humanitarna pomoč, ali za prekinitev ognja (vojne?), nazadnje je prevladala bolj mila formulacija. Vendar, se ni črnilo niti še dobro posušilo, kot piše Tocci, ko se je 27 članic EU na zasedanju Generalne skupščine razdelile na tri 'bloke' pri glasovanju o jordanski resoluciji, ki je zahtevala premirje (truce) in spoštovanje mednarodnega humanitarnega prava: osem članic EU jo je podprlo, 15 se jih je zadržalo in pet je bilo proti! Na ta način kaotična in razdeljena Evropa po njenem mnenju v bistvu prispeva k podžiganju te vojne.

Izjema med članicami EU je Irska, poleg nje deloma Španije, prva je imela v zgodovini tragične izkušnje z imperializmom in kolonializmom, v katerem so se v resnici znašli tudi Palestinci. Spomnimo, da so leta 2017 ob petdeseti obletnici izraelske okupacije Zahodnega brega na mestni hiši v Dublinu izobesili palestinsko zastavo. Med voditelji držav EU predstavlja edino izjemo irski predsednik in sociolog Michael D. Higgins, med nedavnim obiskom v Rimu, je ostro obsodil Izrael, ki je javno napovedal, da bo z bombardiranjem (carpet bombing) nedolžnih ljudi v Gazi kršil mednarodno pravo. EU in svet je tudi opomnil, da Izrael in tisti, ki ga pri tem podpirajo, mečejo med smeti vse tiste mednarodne pogodbe, ki so z namenom zavarovanja ljudi in miru nastale po drugi svetovni vojni.

V tem primeru je EU premagala samo sebe, če spomnimo, da je že leta 1980 priznala legitimno pravico Palestincev do njihove samoodločbe, proti koncu devetdesetih let pa je še podala svoj predlog o dveh državah (two-state solution). Danes EU z uporabljanjem dvojnih standardov razgalja svojo hipokrizijo, ko pozablja, da je proti Rusiji zaradi agresije in zagrešenih vojnih zločinov v Ukrajini uvedla ekonomske sankcije, njenega odgovornega politika Putina pa da se privede pred Mednarodno kazensko sodišče v Haagu. Spomnimo, da je predsednica Evropske komisije še pred komaj enim letom rusko bombardiranje ukrajinske infrastrukture imela 'za dejanje čistega terorja ('acts of pure terror'). Se je s tem von der Leynova v bistvu odrekla svoji prejšnji izjavi?

Spomnimo, da bi morala EU, če bi se hotela, pa bi se morala, postaviti na svoje geopolitične noge – še ne dolgo tega, so v Bruslju napovedovali robustno 'geopolitično Evropo!' -, pokazati več poguma in koherentnega vodenja. V resnici EU s svojimi 450 milijoni prebivalcev in ogromnim trgom vendarle ni brez vsake moči in teže: po eni strani je največji trgovinski partner Izraela, na drugi pa največja donatorka pomoči v svetu Palestincem. Sherlock Holmes je nek zapleteni primer rešil, ko je ugotovil, da ni v neki noči zalajal pes, v primeru EU bi lahko to bila izostala konstruktivna vloga pri deeskalaciji te vojne, ki bi opolnomočila njeno geopolitično težo.